

Resolution

concerning principles and criteria
for protecting the name and identity
of Valencian

ACADÈ
MIAVA
LENCI
ANADE
LALLE
NGUA

Decree 2/2005 of 29 March, issued by the President of the Acadèmia Valenciana de la Llengua (Valencian Academy of the Language) to publish the Agreement of the Acadèmia Valenciana de la Llengua (AVL, Valencian Academy of the Language) approving the *Resolution Concerning Principles and Criteria for Protecting the Name and the Identity of Valencian*, adopted in the plenary meeting held on 9 February 2005.

As set down in Article 26 of Law 7/1998 of 16 September of the Generalitat Valenciana (the Valencian regional government) concerning the creation of the Acadèmia Valenciana de la Llengua (AVL, Valencian Academy of the Language), I hereby order the publication of the agreement adopted by the Acadèmia Valenciana de la Llengua (Valencian Academy of the Language) in the plenary meeting held on 9 February 2005 and in which the *Resolution concerning principles and criteria for protecting the name and identity of Valencian* was approved.

The president,

Ascensió Figueres Górriz
Valencia, 29 March 2005

AGREEMENT OF THE ACADÈMIA VALENCIANA DE LA LLENGUA (AVL), ADOPTED DURING THE PLENARY MEETING HELD ON 9 FEBRUARY 2005, APPROVING THE RESOLUTION CONCERNING PRINCIPLES AND CRITERIA FOR PROTECTING THE NAME AND IDENTITY OF VALENCIAN

BACKGROUND

One of the responsibilities of the Acadèmia Valenciana de la Llengua (Valencian Academy of the Language), the normative body for the Valencian language, is «to watch over the normal use of Valencian and defend its name and identity» as set down in Law 7/1998 of September 16, of the Generalitat Valenciana (art. 7.d).

In keeping with article 4 of that same Law, in its actions the AVL shall base itself on the «principles and criteria ... which emerge from the resolution approved by the Valencia Council of Culture ... which appear in the preamble to the law», which establish the following regarding the name and the nature of Valencian:

- a) «Our Statute of Autonomy uses the term 'Valencian' to refer to the autochthonous language of the Valencian people; this term should therefore be used on an institutional level, without excluding other possibilities.»
- b) «The term 'Valencian' which has already been mentioned, as well as the terms 'the autochthonous language of the Valencian people', 'the Valencian language' or any others which are supported by Valencian historical tradition, by popular use or by current legislation, are not, nor should they be, a point of argument or controversy. All of them can be properly used to refer to our language.»
- c) «Valencian, the historical and autochthonous language of the Valencian Community, forms part of that same linguistic system which is recognised to be the autochthonous language in the Statutes of Autonomy of the Hispanic regions of the former Crown of Aragon.»

Starting from these principles, in a meeting held on 19 December 2003, the plenary session of the Acadèmia Valenciana de la Llengua (Valencian Academy of the Language) approved an *Institutional Declaration on the Name and Identity of Valencian and on Current, Official Regulations*, in which the following postulates, among others, were set down:

1. «The term 'Valencian' is traditional, historical, legal, and statutory and is therefore the most appropriate term in institutional settings.»
2. «This name is not incompatible with, nor should it be felt to contradict any other similarly traditional, historical or legal names that might be given to the language which is autochthonous to the Valencian people.»

3. «The name of the language and its identity should not be used in meaningless controversies nor exploited for any cultural, social or political issues, since that only attributes to the lack of cohesion between speakers, hampers attempts to promote the use of the language and obstructs its generalised use.»
4. «The diversity of terms for designating Valencian should not be used for projecting a fragmented image of the linguistic system which we Valencians share with other regions. Initiatives adopted by public authorities to spread Valencian beyond our linguistic area are fully recognised by the AVL. These initiatives should always guarantee the dissemination of our unique linguistic characteristics while respecting conceptual and denotative criteria of integration.»

Moreover, point 5 of this declaration describes the coming of a more detailed and precise resolution on the aforementioned issues, while in point 6 the AVL asked «to be consulted by public institutions when passing laws or undertaking initiatives on Valencian concerning those areas which are the legal jurisdiction of the AVL».

By virtue of the preceding, in accordance with articles 4, 7.c and 7.d of Law 7/1998 of 16 September of the Generalitat Valenciana (the Valencian regional government) concerning the creation of the Acadèmia Valenciana de la Llengua (Valencian Academy of the Language), the plenary session of the AVL, in the meeting held on 9 February 2005,

RESOLVES

1. To prescriptively approve the *Resolution Concerning Principles and Criteria for Protecting the Name and Identity of Valencian*, as attached.
2. To publish it, as laid down in Article 26 of Law 7/1998, in the *Diari Oficial de la Generalitat Valenciana* (the official gazette of the Valencian regional government) for the purposes covered in Article 5 of said law.
3. To communicate its contents to the Valencian government and to the Valencian parliament.
4. To send it to the Spanish government, to the Chamber of Deputies and to the Senate, as well as to the normative institutions of all other languages used within the Spanish State.
5. To disseminate it among Valencian society, especially in universities and all other institutions working on fostering the Valencian language.

**Resolution of the Acadèmia Valenciana de la Llengua
concerning principles and criteria for protecting
the name and identity of Valencian**

PREAMBLE

The high regard that Valencians have for their own language, considered to be one of the main identifying characteristics of the Valencian people, can be clearly seen throughout history. This regard has been especially strong amongst those persons who, throughout the centuries, have used the language as their normal means of communication.

United in their regard for their «own language» («the highest manifestation of a people's personality»), the signatories of the Normes de Castelló (the Castelló Regulation) in 1932 were able to join forces and unify the «various cultural and political tendencies» of the time in order to reach a historical agreement, convinced that the language's future (which they hoped would be prosperous) depended upon cementing the bases «for the unification of Valencian orthography». They were able to overcome all kinds of differing approaches, with the conviction that the system agreed upon would be «rectified and improved» in the future, «based on wide-ranging agreements» that would go beyond individual points of view. It was an agreement reached «without defeated parties», considered to be a necessary starting point in addressing the concerns of a people who, they said, «begin to feel the dignity of their own language».

Since that time, research on Valencian has increased, as have works on refining and modernising the language, while remarkable advances have been gained in reviving the language and in fostering greater social use. Nonetheless, the issue of the language's identity and of the denotative implications it raises are far from resolved from the sociolinguistic point of view, despite the fact that the matter would seem to be clear if looked at from a purely philological perspective or from the legal status described in the Valencian Statute of Autonomy. Therefore, a reasoned, mutually-supportive, convergent effort must still be made to avoid controversy that only harms the use and promotion of Valencian and, consequently, Valencian interests outside our region.

As is well known, part of Valencian society considers the Valencian people's own language to be the same one which is spoken in other regions of the former Crown of Aragon, while another part of society considers it to be a different language. This debate has been often linked to the issue of Valencian national identity. That is why some groups in society support the thesis whereby equating the Valencian people's own language with a language spoken in other regions (especially Catalonia), contributing to a loss of the unique identifying characteristics of the Valencian people and to a hypothetical submission to outsiders.

Likewise, other sectors of society believe that the model of the formal language has not incorporated enough Valencian linguistic characteristics which are still in common use and supported by classical tradition, and that the only way to rectify this problem is by advocating total independence for Valencians in codifying their own language.

The Statute of Autonomy of the Valencian Community (Organic Law 5/1982, 1 July) established the name 'Valencian' for the Valencian people's own language, specifying neither the philological identity of that which was being referred to by that name nor the institution in charge of normative aspects of the language. This approach did not put an end to the debate, as it allowed (and continues to allow) diverging interpretations. For some, that the Statute should mention Valencian amounts to saying that it is not the same as any other language spoken elsewhere. On the other hand, there are others who are of the opinion that the statute was deliberately making use of an age-old, well-recognised term to speak (in the context of the Valencian Community) about the language which we Valencians have in common with other peoples of the former Crown of Aragon. For other still, recognising linguistic unity is perfectly compatible with defending those traits which are uniquely Valencian, as a way of overcoming the differing linguistic perceptions which exist in Valencian society.

The enactment of the Law on the Use and Teaching of Valencian (4/1983, November 23, from the Generalitat Valenciana) was a historical landmark in the process of recovery of Valencian. For the first time, the legal foundations needed for overcoming the unequal relationship that existed between the two official languages in the Valencian Community were laid by means of legal provisions which promoted both the use of Valencian and its incorporation into the education system. The preamble to the law also stated that the «Valencian language is a fundamental aspect of our society's cultural heritage» and that «the revival and extension of its use, as one of the elements in the rediscovery of our identity as a people, is a duty that corresponds also to all us Valencians». Nonetheless, despite these unquestionably wise decisions, the law neither defined the language's identity nor set up the relevant normative body.

The Law on the Creation of the AVL (7/1998, September 16, from the Generalitat Valenciana) was an important milestone in the process of harmonising the different positions, starting from the basic supposition that all positions contain aspects which are positive for our language. As far as the issue of name is concerned, the law recognises the term 'Valencian' to be the most appropriate when referring to the Valencian people's own language, while simultaneously stating that this language «forms part of the same linguistic system which is recognised to be the autochthonous language in the statutes of autonomy of the Hispanic regions of the former Crown of Aragon» (Preamble). Likewise, in referring to the linguistic model to be used, the law guarantees that Valencians are responsible, via the AVL, for prescribing normative rules for its language in the Valencian Community. However, in practice, the underlying problem has not actually been resolved, as can be seen from the frequency with which the subject of the Valencian language's name and identity has been the centre of controversy in the past years.

Consequently, aware of the need to solve these and other ambiguous issues (which serve only to arouse debate, being counterproductive to the normal use and prestige of our language), the AVL prescriptively approves the following

RESOLUTION

1. In accordance with the most trustworthy contributions that have been made by Romance linguistics since the 19th century (research into historical grammar, dialectology, syntax, lexicography, etc.), the Valencian people's own historical language is the same language, from a philological point of view, spoken in the autonomous communities of Catalonia and the Balearic Islands and in the Principality of Andorra. It is also the historical and autochthonous language of other regions of the former Crown of Aragon (the eastern strip of Aragon, the Sardinian city of Alghero and the French department of Pyrénées-Orientales). That spoken in all of these regions constitutes one language, that is to say, one single «linguistic system», to use the terminology of early structuralism (Appendix 1) which was taken up in the resolution of the Valencia Council of Culture, which appears as a preamble in the law on the constitution of the AVL. Within this group of speech variants, Valencian has the same position and value as any other regional variety of the linguistic system; moreover, it possesses distinguishing characteristics which the AVL should protect and promote based on local lexicographical and literary tradition, on the true linguistic situation in Valencia and on the normative rules already established in the Normes de Castelló (the Castelló Regulation).
2. The fact that a language is spoken in different political or administrative districts is not a trait unique to Valencian; rather, it is the normal situation for languages all over the world. Thus, Portuguese is spoken in both Portugal and Brazil; English is the language used in the UK, Ireland, the United States and Australia; Castilian, or Spanish, is not only spoken in Latin, but also in the majority of Spanish American countries (Argentina, Mexico, etc.), and so on. Those lexical and grammatical characteristics which are unique to Valencian and which distinguish it from other varieties of our linguistic system are found together with other characteristics which indeed are shared in the majority of varieties. Moreover, the existence of specific traits, felt to be autochthonous and worthy of being kept alive, is something which is common to other languages.
3. Language is a way of communicating and of transmitting culture. Sharing a language therefore means sharing the cultural legacy that is passed on in that language. However this does not mean that we Valencians do not have our own, unique identity and cultural characteristics, which we perceive to be clearly different from other peoples who use our language. The same phenomenon occurs between the French and the Quebecers, who share the French language; between the Portuguese and the Brazilians, who share Portuguese; or between the British, Irish, Americans and Australians, who share English, etc. None of this precludes each of these groups from having their own political, social and cultural identity.
4. In the region of what is nowadays the Valencian Community, the autochthonous language has usually been called 'Valencian' or 'the Valencian language' (Appendix 2), terms which became the most commonly used ones starting mainly from the second half of the 15th century due to the political, economic, cultural and literary splendour which the Kingdom of Valencia had reached at that time. Although there is a Valencian particularist tradition as regards the language (Appendix 3), the awareness of sharing a language with other regions of the

former Crown of Aragon has stayed constant up to the modern day (Appendix 4). For that reason, the historical term 'Valencian' has existed together with the term 'Catalan', a fact which is documented in certain Valencian sources (Appendix 5) and which has become commonplace in Romance studies and in Valencian universities for the past few decades. Likewise, there are quite a few examples of attempts to avoid using one name or the other when referring to the linguistic system as a whole, via compound or syncretic terms such as 'the Valencian and Catalan language' (Appendix 6), as well as examples of suggestions of names that integrate various elements in an attempt to solve terminological diversity (Appendix 7).

5. Moreover, 'Valencian' is the term set down in the Statute of Autonomy of the Valencian Community. Therefore, in keeping with tradition and with statutory law, the AVL is of the opinion that the most appropriate term for referring to the autochthonous language of the Valencian Community is 'Valencian', a name which has been legally safeguarded, since it is one of the most important identifying characteristics of our people. This name can be used to refer to the language as a whole—the one which we share with the other regions of the former Crown of Aragon which were previously mentioned. It may also be used, however, in a more semantically restricted way to refer specifically to that variety of the language which is unique to Valencia. Along these same lines, it is perfectly valid to use the term 'Valencian language' without that necessarily implying that the language is different from the one used in those regions already mentioned.
6. It is true that in Spain there are two equally legal terms for this language: 'Valencian', as established in the Statute of Autonomy of the Comunidad Valenciana, and 'Catalan', as recognised by the Statute of Autonomy of Catalonia and that of the Balearic Islands, and supported by Spanish legal ordinance (Annexe 8) and jurisprudence (Annexe 9). The existence of these two terms may cause misunderstandings in some circles concerning linguistic unity, especially outside of the shared linguistic region. For this reason, the AVL considers it necessary that the relevant regional governments work together with the Spanish government in adopting appropriate measures (such as authorising the use of syncretic formulas, etc.) for harmonising the duality of designation of our language, especially outside the language's area, and projecting an image of a language which is unified rather than fragmented. These formulae should be slowly introduced into academia and other areas as well. In this way, the legitimate presence of the name 'Valencian' outside of our community could be assured in a coherent fashion, while simultaneously reconciling philological reality with the Valencian legal and social reality.
7. Concerning the codification of language, it must be kept in mind that not all languages have chosen to follow a single, exclusive set of guidelines. There are codification models which are extremely centralist in nature and base themselves on one single literary variety (such as Italian, which is based primarily on the literary language of Florence); there are other models that use a variety of the language which was created based on elements from different dialects (such as Euskera Batua, or "unified Basque"); then there are others which respect the different varieties that exist within the language (such as Portuguese as used in Portugal and Brazil). It is this latter solution which the AVL considers to be the most appropriate one for our language and the ideal way of

respecting diversity within unity, keeping in mind the rich linguistic and literary tradition which the Valencian variety offers within the language as a whole. What is therefore suggested for the language as a whole is a model of codification which is polycentric within one common direction.

8. Starting from these criteria, codification in Valencia has been done and continues to be done based on a model which incorporates those traits which are unique to Valencia, as is seen in the agreements reached up to now by the AVL concerning the prescribing of normative rules. This makes it possible to have access to Valencian versions (in the media and for audiovisual products, computer programmes, published materials, liturgical and religious texts, etc.), which should not be interpreted as proof of linguistic fragmentation, but rather as a way of promoting the use of the language through bringing the model of Valencian language closer to its users. Along these lines, the AVL has invoked points 87 and 88 of the Vatican instruction *Liturgiam Authenticam* and has decided to edit a new version of the Catholic liturgical texts, based on Latin canonical texts, remaining faithful to characteristically Valencian traits as well as to the rich historical tradition of Valencian versions of liturgical texts.
9. Without prejudice to that laid down in the previous point, when the language is to be used for institutional or official purposes outside of its territory, a convergent model should be used based on classical common forms, to be decided and approved by the various institutions that are responsible for prescribing normative rules for the shared language. There is no reason why this sought-after convergence should not be perfectly compatible with the choice to use one particular region's language model in dealings carried out, on the one hand, between institutions outside of our linguistic sphere (in the rest of Spain, in European Union, etc.), and those carried out, on the other hand, between institutions and individuals or corporations within those autonomous communities that share the same language.

Consequently, the AVL, based on the authority granted it by Article 5 of Law 7/1998 of September 16 of the Generalitat Valenciana, urges all Valencian institutions, administrative departments, public authorities and systems of education, as well as the media and all organisations, entities and publicly-funded (wholly or in part) companies to bring their initiatives towards protecting the name and identity of Valencian in line with the principles and criteria contained within this resolution. Likewise, the AVL calls on all speakers of our language to work together with the utmost generosity and flexibility in settling the so-called 'Valencian linguistic conflict' with common sense and a forward-looking approach. This is a prerequisite (although not sufficient) if we want the language to be ennobled and to be used in a normal manner, especially in a context of increasing globalisation where the survival of minority languages such as our own demands a great degree of solidarity amongst speakers and the willingness to do away both with actions which foster fragmentation as well as with monocentric attempts at standardisation.

Monestir de Sant Miquel dels Reis
Valencia, 9 February 2005

APPENDICES

APPENDIX 1. Excerpts from texts identifying the notion of "language" with the notion of "linguistic system"

APPENDIX 2. Excerpts from texts showing use of the terms "Valencian" and "Valencian language"

APPENDIX 3. Excerpts from texts showing an awareness of the linguistic and onomastic distinctiveness of Valencian

APPENDIX 4. Excerpts from Valencian texts showing an awareness of sharing one and the same language with Catalans and Majorcans

APPENDIX 5. Excerpts from Valencian texts showing use of the terms "Catalan" and "Catalan language" when referring to the language used by Valencians

APPENDIX 6. Excerpts from Valencian texts showing use of compound terms when referring to the language used by Valencians

APPENDIX 7. Excerpts from texts showing use of terms other than "Valencian" or "Catalan" when referring to the language used by Valencians

APPENDIX 8. A selection of Spanish decrees recognising the language spoken by Valencians as equivalent to "Catalan"

APPENDIX 9. A selection of legal rulings supporting the use of the terms "Catalan" and "Catalan language" to designate the language spoken by Valencians, or which consider them to be synonymous with or equivalent to the terms "Valencian" and "Valencian language"

APPENDIX 1

EXCERPTS FROM TEXTS SHOWING IDENTIFYING THE NOTION OF "LANGUAGE" WITH THE NOTION OF "LINGUISTIC SYSTEM"

1977

J. Mattoso Camara Jr., *Dicionário de lingüística e gramática*, Petrópolis, Vozes (16 ed., 1996), p. 111:

estruturalismo Propriedade que têm os fatos de uma língua de se concatenarem por meio de correlações e oposições, constituindo em noso espírito uma rede de associações ou ESTRUTURA. É por isso que se diz ser a língua um SISTEMA.

1985

Werner Welte, *Lingüística moderna. Terminología y bibliografía*, Madrid, Gredos, p. 604:

sistema A F. de Saussure (1916) se debe el mérito de situar expresamente en el punto medio del dominio de la lingüística la idea de sistema, que desde entonces es reconocida como el principio básico de las ciencias estructurales. La concepción de 'lenguaje' (es decir, más exactamente, la *langue* saussureana) como un sistema de signos que puede descomponerse en numerosos 'subsistemas') es considerada hoy, generalmente, como un bien común lingüístico.

1986

Ramón Cerdà Massó (coord.), *Diccionario de lingüística*, Madrid, Anaya, p. 272:

sistema Estructura formada por los elementos de cada uno de los planos descriptivos de la lengua (fonológico, morfológico, etc.) relacionados entre sí de tal modo que los cambios producidos en cualquiera de ellos repercuten en todos los demás. Aún cuando hay distintos grados de solidaridad entre sus partes, las lenguas naturales pueden considerarse sistemas en este sentido. || Por extensión, lengua.

1986

Juan Luis Onieva Morales, *Diccionario básico de terminología gramatical*, Madrid, Editorial Playor, p. 157:

sistema Conjunto de elementos lingüísticos, relacionados entre sí e interdependientes, que constituyen un todo organizado. Para F. de Saussure, la lengua es un sistema, de tal forma que si uno de sus elementos se modifica o se suprime, se ve afectado todo el conjunto.

1991

David Crystal, *A Dictionary of Linguistics and Phonetics*, Oxford, Basil Blackwell, 3rd edition, p. 342:

system (-atic, -ic) In its most general sense, the term refers to a network of patterned relationships constituting the organisation of LANGUAGE. Language as a whole is then characterised as a system (cf. the 'linguistic system of English', etc.) – and often as a HIERARCHICALLY ordered arrangement of systems. In one view, the 'language system' is constituted by the phonological, grammatical and semantic systems.

1992

Maria Francisca Xavier and Maria Helena Mateus, *Dicionário de termos linguísticos*, vol. 1, Lisbon, Cosmos, p. 340:

sistema linguístico Sistema abstracto correspondente à língua partilhada por um grupo social ou regional.

1998

Manuel Pérez Saldanya, Rosanna Mestre and Ofèlia Sanmartín, *Diccionari de lingüística*, Oliva, Colomar Editors, p. 303-304:

sistema Conjunt d'elements lingüístics que mantenen una relació formal o semàntica en la qual les interrelacions són mútuament exclusives (dos membres d'un mateix sistema es troben en distribució complementària) i mútuament definidors (el valor d'un membre és delimitat per relació als altres membres del sistema). El terme pot remetre tant a la llengua en la seua globalitat com a algun conjunt d'elements lingüístics organitzats. Des d'aquesta perspectiva, es pot parlar de sistema pronominal, sistema verbal, sistema fonològic, sistema vocàlic, etc. La noció de sistema fou introduïda per Ferdinand de Saussure per a definir la llengua com un sistema de signes que pot descompondre's en tota una sèrie de sistemes o subsistemes. El concepte representa una elaboració de la noció tradicional de paradigma, però es diferencia d'aquest pel fet que emfasitza la relació establida entre els elements en lloc dels elements mateixos.

APPENDIX 2

EXCERPTS FROM TEXTS SHOWING USE OF THE TERMS "VALENCIAN" AND "VALENCIAN LANGUAGE"

1395

Antoni Canals, translation of *Valeri Màximo*, preface:

[...] tret del llatí en nostra vulgada lenga materna valenciana axí com he pogut jatssessia que altres l'agen tret en lenga cathalana emperò com lur stil sia fort larch e quasi confús [...]

1418

Guillem de Copons, preface to his version of *Llibre del Tresor*, cited by A. Ferrando Francés, *Consciència idiomàtica i nacional dels valencians*, Institute of Valencian Philology, Valencia, 1980, p. 47:

E lo present tradlador ha transladat en lengua valenciana, per donar delit de legir a un seu special senyor e amich, e als de sa nació desús dita.

ca. 1460-1464

Joanot Martorell, *Tirant lo Blanch*, Valencia, 1490, dedication:

[...] me atreviré expondre: no solament de lengua anglesa en portoguesa. Mas encara de portoguesa en vulgar valenciana: per ço que la nació d'on yo só natural se'n puxa alegrar [...].

1472

Joan Esteve, *Liber elegantiarum*, Venice, 1489, *explicit*, cited by A. Ferrando Francés, *op. cit.*, p. 47:

[*el llibre ha estat*] latina et valentiana lingua exactissima diligentia emendatus.

1475 (8th April)

Last will and testament of the Valencian Pere Garró, cited by A. Ferrando Francés, *op. cit.*, p. 48; amongst his inventory of goods there is a:

[...] bíblia de forma major en pla, en lengua valenciana, de empremta.

1478

Colophon to a translation of the Bible, attributed to Bonifaci Ferrer, Valencia, 1478:

[...] treta de una bíblia del noble mossén Berenguer Vives de Boil, cavaller: la qual fon trelladada de aquella pròpria que fon arromançada en lo monestir de Portaceli de lengua latina en la nostra valenciana per lo molt reverend micer Bonifaci Ferrer [...].

1490

Colophon to the *Princeps* edition of *Tirant lo Blanch*, Valencia, 1490:

Lo qual fon traduït de anglés en lengua portoguesa. E après en vulgar lengua valenciana per lo magnífich: e virtuos cavaller mossén Johanot Martorell.

1491

Miquel Peres, *Llibre del menyspreu del món*, rubric from «Libre primer», cited by A. Ferrando Francés, *op. cit.*, p. 50:

[...] splanat de latí en valenciana lengua.

1494

Miquel Peres, *Vida de la sacratíssima Verge Maria*, Valencia, dedication, cited by A. Ferrando Francés, *op. cit.*, p. 50:

[...] no deu ésser en la nostra valenciana lengua callada [...]

1496

Translation of *Primera part del Cartoxà*, carried out by Joan Roís de Corella, Valencia, colophon, cited by A. Ferrando Francés, *op. cit.*, p. 50-51:

[...] trelladada de latí en valenciana lengua [...]

1497

The version attributed to Francesc Eiximenis of the short Latin treatise *Art de ben morir* is published in Valencia «in Valencian language» (A. Ferrando Francés, *op. cit.*, p. 51).

1504

Archives of the Cathedral of Valencia. Registry of the conferral of ecclesiastical benefices (17-I-1504). Cited by M. Càrcel Ortí, *La diócesis de Valencia y sus beneficiados* (1501-1538). Doctoral dissertation (Universidad de Valencia, 1979), vol. IV, p. 93:

Nobilis Ludovici de Perellos, de rectoria oppidi de Torres Torres, auctoritate apostolica facta, videlicet vigore quarundam litterarum apostolicarum seu mandati de providendo felicitis recordacionis Alexandri pape Sexti, lingua vulgare valentina expeditarum.

1510

Miquel Peres, *La vida de Sant Vicent Ferrer*, at the beginning of the dedication:

[...] me prega que yo volgués pendre treball de traduir de latí en valenciana lengua de aquest gloriós sant la història [...]

1511

Fray Tomàs Vesach, preface to *La Vida de la seràphica sancta Catherina de Sena* (cited by A. Ferrando Francés, *op. cit.*, p. 52-53):

[...] per que dita història puga ésser largament e difusa comunicada a tots aquells e aquelles qui la volran, la ha feta imprimir en nostra lengua valenciana, no curant emperò de servir estil poètic ni modo artizat.

1521

Translation of Ramon Llull's *Blanquerna*, carried out by Joan Bonllavi, Valencia (cited by A. Ferrando Francés, *op. cit.*, p. 53):

Traduït: y corregit ara novament dels primers originals: y estampat en llengua Valenciana [...]

1523

Francesc Eiximenis, updated edition of the book *Scala Dei*, Barcelona (cited by A. Ferrando Francés, *op. cit.*, p. 55):

[...] és novament traduït de llemosí en nostra llengua vulgar valenciana [...]

1568

Reprint of *Pragmàtica del rei Joan*, ordered by the aldermen of Valencia, cited by J. Ribelles Comín, *Bibliografia de la lengua valenciana, II*, Valencia, 1929, p. 519:

Plegmàtica del molt alt senyor don Johan, primer de aquest nom Rey de Aragó de immortal y gloriosa memòria, olim en crida Real e general edicte, per manament dels Magnífichs Justícia e Jurats que tunc eren de la present ciutat de València publicada, traduïda de Llatí en vulgar Valencià: per los Reverents mestres de la Seu de València en l'any MCCCCXIIIJ.

1569

Llorenç Palminero, «Aviso para el curioso lector» from *Vocabulario del humanista*, Valencia, p. 2:

[...] si no hallo vocablo con que arromañar una cosa en Castellano, póngola en Valenciano, Italiano, o Francés, o lengua Portuguesa [...]

1574

Rafael Martí de Viciàna, *Libro de alabanças de las lenguas hebrea, griega, latina, castellana y valenciana*. Valencia, published by Joan Navarro.

1576

Elda city council. Official notifications from the year 1576:

Que atento que la Sentencia que se ha de dar en esta Causa está en poder del Scribano, ordenada en lengua castellana y firmada, y que conforme a Fueros deste Reyno no se puede publicar dicha Sentencia sin que primero se traduzca en lengua valenciana, proveyo [...]

1586

Back of folio 977 of a manuscript from the Dominicans in Valencia containing an account offered as a sworn statement made by the Valencian Jeroni Ferrandis, who met St Louis Bertrand (Valencia, 1526-1581) in Colombia. In relation to the language spoken by the saint, he says the following:

[...] este testigo hoyó predicar el dicho Fray Lluys Bertran en lengua valenciana siempre y vio que los dichos Indios le entendían [...]

1592

Orihuela Chapter Archives *Dietari de les resolucions...* (1569-1608), fol. 95v. Ruling from 12-XII-1592, resolving that:

[...] que hauien regonegut los dits manuals i que•ls pareixia que•s rebesen y acceptasen los que ha fet lo senyor Arquebisbe per estar molt complits y en llengua valenciana.

1639

Marc Antoni Ortí, *Siglo quarto de la conquista de Valencia*, dedication to the aldermen of the city of Valencia, fol. 2v:

En algun temps (i no tan antic que jo no l'haja alcançat) solia fer-se tan gran estimació de la llengua valenciana que quan en les juntes de la ciutat, Estaments i altres Comunitats, algu dels valencians que es trobaven en elles, se posava a parlar en castella, tots los demes s'enfurién contra ell, dient-li que parlas en sa llengua [...] i encara ha arribat est costum a introduir-se estremadament, que no sols se fa particular estudi en procurar saber la llengua castellana, pero també en oblidar la valenciana.

1667

Joan Baptista Ballester, *Ramellet del bateig del fill y fillol de València y apostòlich sanct Vicent Ferrer*, Valencia, dedication to the reader, reproduced by J. Ribelles, *op. cit.*, II, p. 35:

[...] que sia la llengua valenciana millor que totes les de Europa [...]

1732

Carles Ros, *Práctica de orthographía, para los dos idiomas castellano y valenciano*.

1736

Carles Ros, *Tratat de adages, y refranys valencians, y pràctica per a escriure ab perfecció la llengua valenciana*.

1740

Joan Carles Amat, *Tractat breu y explicació dels punts de la guitarra en Idioma Valencià [...] per a que 'ls naturals, que gustaren de dependre, y no entengueren la explicació Castellana, puguen satisfer son gust en este breu y compendiós estil.*

1752

Carles Ros, *Qualidades y blasones de la lengua valenciana*, Valencia.

1761

Gregori Maians i Siscar, letter to Juan de Vega Canseco (Oliva, I-VI-1761), reproduced in the facsimile edition of *Institucions dels Furs* and *Privilegis del regne de València*, by Pere Hieroni Taraçona:

[...] Para esto es menester aplicarse algo a la lengua valenciana, como en otro tiempo hacían los grandes hombres.

1762

Tomàs Serrano i Pérez, *Fiestas seculares, con que la coronada ciudad de Valencia celebró el feliz cumplimiento del tercer siglo de la canonización de su esclarecido hijo, y ángel protector S. Vicente Ferrer, apóstol de Europa*, Valencia, p. 237:

Tu lengua, la lengua valenciana, que comúnmente hablamos, lengua de nuestra Corte, se hizo lengua verdaderamente universal [...]

1764

Lluís Galiana, letter to Carles Ros included as a foreword in C. Ros, *Diccionario valenciano-castellano*:

Mui Señor mio. Tiempo haze que miro à V.M. como un Hombre nacido para el bien de la Lengua Valenciana [...]

1768

Letter dedicated to Carles Ros, by Lluís Galiana i Cervera, *Rondalla de rondalles*:

Amic y Senyor meu. Encara que la llengua Valenciana sia capaç de tota aquella perfecció y primor que pot tindre qualsevol altre idioma [...]

1795

Marc Antoni Orellana, *Catálogo y descripción dels pardals de l'Albufera de València*, Valencia, 1795, p. 1:

[...] per ço, e perque no falten forasters que desitgen saber la lengua Valenciana [...]

1797

Antoni Josep Cavanilles, *Observaciones sobre la historia natural, geografía, agricultura, poblacion y frutos del Reyno de Valencia*, Madrid, vol. II, p. 323:

Index of the plants mentioned in the book. In the first column the names appear in Latin, in the second in Castilian, in the third in Valencian and in the fourth in French³

1820

Civera Manuel, *Décima y última conversació de Sao Perrengue y el Dotor Cudol*, Valencia, published by Brusola:

Molt despreciada està la llengua valenciana, y es la causa, perque els mateixos que debien ensalsarla la degraden.

1839

Lluís Lamarca, *Ensayo de un diccionario valenciano castellano*, Valencia.

1851

Josep Escrig, *Diccionario valenciano-castellano*, Valencia.

1891

Joaquim Martí i Gadea, *Diccionario general Valenciano-Castellano*:

La publicación de un diccionario Valenciano-Castellano [...] se ha hecho doblemente necesaria en la actualidad, con el extraordinario vuelo que ha tomado en España el estudio de las lenguas regionales, y sobretudo el de la valenciana [...]

1915

Lluís Fullana, *Gramàtica elemental de la llengua valenciana*, Valencia. 1915.

1915

Gaetà Huguet, *Orientacions valencianes*, Castellon:

Y com la llengua ha de ser l'instrument principal pera alcançar les nostres aspiracions, es necessari anyadir a les aspiracions consignades en lo semanari "Patria Nova" entre altres la de fer una gramàtica de la llengua valenciana [...]

1931

Statute for the Valencian Region [Draft bill sponsored by the Partido de Unión Republicana Autonomista (PURA)], Valencia, Imprenta La Gutemberg.

Article 2. Seran oficials de la Regió valenciana les llengües valenciana i castellana, podent usar-se per tant indistintament. [...]
Article 3. Els funcionaris judicials que siguen destinats a les terres valencianes deuran conèixer la llengua valenciana. [...]

1933

Carles Salvador, *Vocabulari ortogràfic valencià, precedit d'una declaració i normes ortogràfiques*, Valencia.

1950

Manuel Sanchis Guarner, *Gramàtica valenciana*, Valencia.

APPENDIX 3

EXCERPTS FROM TEXTS SHOWING AN AWARENESS OF THE LINGUISTIC AND ONOMASTIC DISTINCTIVENESS OF VALENCIAN

1395

Antoni Canals, translation of *Valeri Màximo*, preface:

[...] tret del llatí en nostra vulgada lenga materna valenciana axí com he pogut jatsessia que altres l'agen tret en lenga cathalana emperò com lur stil sia fort larch e quasi confús [...]

1507

Barcelona. A. Ferrando Francés, *op. cit.*, p. 54:

El 1491, el prologuista de l'Art de *ben morir* [¿Francesc Eximenis?] [...] afirmava: "deliberé de traure'l segons la possibilitat del meu pobre entendre en llenguatge català clar e manifest estil"; però en l'edició barcelonina de 1507 del mateix opuscle, feta a la vista de la valenciana de 1497, la susdita frase apareix així: "[...] he del·liberat traure'l segons la possibilitat del meu pobre entendre en llengua valenciana e manifest estil."

1514

A. Ferrando Francés, *op. cit.*, p. 53:

El 1514, es fa constar en les rúbriques d'algunes poesies en català de Crespí de Valldaura, Vicent Ferrandis i Narcís Vinyoles, aplegades a la segona edició del "Cancionero General" d'Hernando del Castillo, que han estat escrites en "llengua valenciana".

1522

A translation into Catalan of St Bonaventure's *Vita Christi* carried out by a monk from Montserrat. CDLPV records, accessible on line at <<http://idd01yq8.eresmas.net/Fitxes/Textos/Arxius/valencians.htm>> (Consulted on 12-10-2004):

He deslberat arromançar lo present libre, puix veig que fins aci, en nostra catalana lengua no es esta trasladada, y acabat que lo Cartuxa se tropia entre nosaltres en lengua valenciana, que es a la nostra prou conforme. Empero per ser tan prolixament en quatre grans llibres partit, no es posible facilmente saber per ell en breu temps tota la vida del Senyor.

1589-1628

Pere Joan Porcar, *Dietario 1589-1628*; Anthology printed by the publishing house Alfons el Magnànim, p. 87-88:

695. Cançó en alabança de mossén Frances Jeroni Simó en totes les llengües: VALENCIÀ [...] CASTELLÀ [...] ARAGONÉS [...] CATALÀ [...] MALLORQUÍ [...] PORTUGUÉS [...] BISCAÍ [...] FRANCÉS [...] NEGRE [...] MORISCO [...]

1737

Gregori Maians i Siscar, *Orígenes de la lengua española*, vol. I, p. 58:

Los Dialectos de la Lengua Lemosina son la Catalana, Valenciana y Mallorquina. La Catalana ha recibido muchos Vocablos de la Francesa, la Valenciana de la Castellana. [...] De todas las tres la más suave, i agraciada es la Valenciana, i no me lo hace decir la passion.

1851

V. Boix: «*Censura oficial*» in J. Escrig's «*Diccionario*», Valencia, p. XIII:

La lengua valenciana se halla comprendida por los geógrafos modernos en las seis grandes familias en que subdividen las lenguas europeas, agragándola a la "thracopelasgica ó greco-latina": y Mr. Balbi subdivide á los romanos en catalanes, valencianos y mallorquines en España; langüedocianos, provencianos, delfineses, leoneses, auvernianos, lemosines y gascones en Francia [...]

1853

Josep Brusola, *El amic dels llauradors ó aforismes rurals* (Composts en catalá y castellá per D. Narcís Fagés de Romá [...] y traduïts al valensiá per un Amic dels Llauradors).

1854

Josep Bernat i Baldoví, *Lo Virgo de la Vicenta y l'Alcalde de Favara* (Comedia en un acte y en vers, publicada l'any 1854 en vulgar valenciá, ara novament catalanitzada per un revolucionari del 1854); Benimàmet. s.a.

1868

Teodor Llorente, in *Las Provincias*, 25 August 1868:

No tiene razón "La Montaña de Montserrat" al proponer que dejemos de llamar á nuestra lengua materna con el nombre que nuestros padres le han dado y que nosotros seguimos dándole [...]. Y qué motivos tan poderosos existen para rechazar el adjetivo "lemosín" y sustituirle con otro? "La Montaña" parece que lo considere denigrante [...]. No encontramos el motivo de esa asimilación [...]. Sometámonos al legislador supremo de los idiomas, y con tanta mayor razón en este caso, cuanto que habría grandes dificultades para cambiar el nombre á nuestra lengua. Consta esta de tres ramas, cada una de las cuales tiene su nombre especial, lengua catalana, lengua valenciana y lengua mallorquina ¿Cómo llamaremos al conjunto, á la matriz? "La Montaña" dice que le es igual que se le dé cualquiera de estos nombres, pero no usa mas que uno, el de lengua catalana. ¿Admitirán este nombre los valencianos y mallorquines? No, porque además de repugnarles esa supremacía que otros se atribuyen, no pueden consentir que se confunda con el dialecto catalán, el suyo, que es distinto [...]

1872

Faubel and Mora (Messrs), *El Senserro de Moncá. Parodia en dos actes y en vers valensiá; imitació de un atra catalana*, Valencia, 1872, cited by J. Ribelles Comín, *op. cit.*, vol. IV, p. 291.

1874

Leandro Torromé, *Les Choyes de Roseta. Drama en tres actes y en vers escrit en catalá per don Serafí Pitarra (Frederich Soler) y traduit y arreglat á la escena y constums valencianes per [...] Estrenat en [...] á benefici del traductor*, Valencia, 1874, cited by J. Ribelles Comín, *op. cit.*, vol. IV, p. 588.

1876

F. Pi i Margall, *Las Nacionalidades*, book I, chap. III; book III, chap. XII:

¡La identidad de la lengua! ¿Podrá nunca ser ésta un principio para determinar la formación ni la reorganización de los pueblos? [...]

Subsiste en España no sólo la diversidad de leyes, sino también de lenguas. Se habla todavía en gallego, en bable, en vasco, en catalán, en mallorquín, en valenciano. Tienen estos idiomas, a excepción de la vasca, el mismo origen que la de Castilla; y ninguna, sin embargo, ha caído en desuso.

1881–1882

Commencement ceremony for Lo Rat Penat with a speech given by Mr Ferrer i Bigné entitled «Las diferencias entre las lenguas y literaturas de Valencia y Cataluña».

1881

Valencia. In «Lo Rat Penat. Calendari Llemosí» of 1881. This news item is also reported by J. Ribelles Comín, *op. cit.*, vol. IV, p. 203:

Esta relacioneta [“Tres héroes de Camalet”] resultá premiada en lo Certamen celebrat per “Lo Niu Guerrer”, societat lliteraria-humoristica de Barcelona, en la festa celebrada lo 8 de Setembre de 1878, ab una “Menció honorífica” al segon premi, fentse constar en la Memoria que lligqué lo señor Secretari, que si en lloch de ser valenciana haverá segut escrita en catalá dita relació, la Junta li haverá otorgat dit premi segon, que quedá per adjudicar”

1886

Leopoldo de Equilaz y Yanguas, *Glosario etimológico de las palabras españolas (castellanas, catalanas, gallegas, mallorquinas, portuguesas, valencianas y bascongadas) de origen oriental...*, Granada, 1886.

1888

F. J. Simonet, *Glosario de las voces ibericas y latinas usadas entre los mozárabes...*, 1888, chap. IV, p. XCIX:

Examinados con diligencia los monumentos linguisticos y memorias que nos quedan de aquellos naturales [mossàrabs], nosotros creemos que el lenguaje usado por ellos contribuyo en gran manera al desarrollo de nuestros principales romances, castellano, gallego y portugues, y aun del catalán y valenciano.

1909

V. Pascual, «Postals Valencianes» («Llemosinisme» postcard, 1909). They were printed in the book *El valenciano en las escuelas*, Xàtiva, 1918:

Els catalans se riuem y yo me ric també, dels que diuen qu'estàn en llemosí certes poesíes escrites en un llenguaje, que li té mes ressemblança al catalá que al valenciá qu'ara parlem. Yo crec que tant de mal li fa al valenciá eixa manera d'escriure tan arcaica, com la “jepeta” del castellanisme... eixa afició al arcaisme va perdent partidaris en Catalunya, com ací, se deu pedre la manía d'escriure en lo que malament es diu “llemosí”, que no es més que català.

1910

J. Nebot, *Tratado de Ortografía Valenciana Clásica*, Valencia, p. 24:

Resulta, pues, resumiendo todo lo dicho, que los valencianos tenemos ya de antiguo nuestra lengua escrita propia y especial, como especial y propia es la hablada, y diferente, por lo tanto, de la catalana, la aragonesa, la castellana, la murciana y la baleárica que geográficamente la circundan; y no se comprende, siendo la cosa tan clara, que vayan los escritores valencianos, desde hace ya más de un siglo, dando tumbos y resbalones; unos echándose francamente en brazos de la Academia Española y aceptando para el valenciano las reglas ortográficas dictadas por ésta para el castellano; y otros haciendo algo mucho peor: adoptando en sus escritos no ya la ortografía, sino hasta la analogía y la sintaxis catalanas, jurando, no obstante, y perjurando que escriben en valenciano puro y castizo.

1910

Letter by J. Nebot to Msgr. Alcover (20-1-1910). In E. Casanova: «F. Barberá, colaborador de Alcover, y autor de 'La causa y el remey de la decadencia present d'Espanya'», *Actas del Segundo Congreso de Estudios de l'Horta Nord*, Vinalesa, 3rd to 6th April, 2003, p. 321:

Com vosté veu, li escric en valencià del segle XX: si no li agrada aixina, li escriuré en castellà del mateix segle, perquè li confese en tota franquesa que després de estudiar molt no he pogut dependre a escriure, y encara prou mal, mes que estes dos llengües...

1918

Bernat Ortín Benedito, *Gramàtica Valenciana*, Valencia. Question no. 8:

8. ¿A quin grup de llengües perteneix la llengua valenciana?

La llengua valenciana perteneix al grup romànic de les llengües d'inflexió indoeuropees i per lo tant és germana del castellà, francès, italià, portugués i rumà, però més singularment del català i mallorquí.

1920

Pompeu Fabra, «La tasca dels escriptors valencians i balears», in *La llengua catalana i la seva normalització*, Barcelona, 1980, p. 147:

Nosaltres, catalans, no desitjaríem altra cosa sinó que emprenguésiu una obra de forta depuració del vostre idioma, encara que no us preocupéssiu gens d'acostar-vos al nostre català; que tractéssiu de descastellanitzar el valencià i de redreçar-lo i d'enriquir-lo procurant acostar-lo al valencià dels "vostres" grans escriptors medievals.

1949

J. Ballester, *Temps de quarantena (1939–1959)*, Valencia, p. 52:

[...] en crear-se, l'any 1949, la Sección de Literatura y Filología de Lo Rat Penat, i en conseqüència els Cursos de Llengua. S'hi va esdevenir un enfrontament entre valencià i català, al voltant d'un text molt explícit de Manuel Sanchis Guarner [...]

1953

Nicolau Primitiu, closing lecture for the course on grammar given by Lo Rat Penat. Typewritten copy, Valencia, n.d.:

No pergau l'esment en la vostra brega feixuga de desasinar i llimar la parla, que la llengua valenciana és ronegament una llengua regional, tal mateix com la catalana i la mallorquina, totes tres tenen llur gramatica i abundosa i selecta literatura; no obstant no passen d'estar llengües regionals [...]

1964

A. Igual Úbeda, *La llengua valenciana*. In «Valencia», supplement to *Levante*, no. 384, Valencia, 21 November 1964:

Està clar per a mí que el valencià és un idioma romànic, com el català i tots aquells que s'inclouen dintre la denominació de "llengua d'oc", com el provençal, entre altres [...]

1977

Miquel Adlert Noguerol, «En defensa de la llengua valenciana», in *El Pensament valencianiste de Miquel Adlert*, Valencia, l'Oronella, 1998, p. 60:

En «Retorn a la fidelitat valenciana» he posat un eixemple de les diferències entre valencià i català i que és l'Evangeli de la missa que acabava d'oir. És el text llatí, una traducció meua i el text d'una edició catalana. I entre el text valencià i el català —onze línies de quartilla a màquina—, hi ha més de xixanta diferències de les distintes classes. Perqué les diferències entre valencià i català són: De lèxic; per conservació de la paraula ibèrica, germànica, àrab, mossàrab. De procedència estrangera en adaptació pròpia o no. Per no ser el mateix ètim llatí. Morfològiques: diferència d'alguna lletra, lletra de més o manco. Semàntiques: paraules de diferent accepció o més o manco accepcions en valencià. Fonètiques, que son les més.

APPENDIX 4

EXERPTS FROM VALENCIAN TEXTS SHOWING AN AWARENESS OF SHARING ONE AND THE SAME LANGUAGE WITH CATALANS AND MAJORCANS

1523

Joan Lluís Vives, *De institutione foeminae christianae*, cited by F. Mateu i Llopis, *Lérida y sus relaciones con Valencia*, Lleida, 1976:

[...] mandó el monarca que hombres aragoneses y mujeres leridanas fueran a poblarla; y de ambas nacieron hijos que tuvieron como propia la lengua de aquellas, el lenguaje que ya por más de doscientos cincuenta años hablamos entre nosotros.

1556

Frederic Furió Ceriol, *Bononia sive de libris sacris in vernaculam linguam convertendis libri duo*, translation by J. Pérez Durà *et al.*, *Obra completa*, I, CNRS–Universidad de Valencia–UNESCO–Alfons el Magnànim, Valencia, 1996, p. 337:

Que se traduzca, si quieres, a la lengua hispana y puesto que yo he mantenido una polémica con un valenciano, que se vierta a vuestra lengua; sabes que en vuestra lengua no hay una diversidad menor que en la italiana. Gritará, así pues, Cataluña entera que ha sido mal traducida, porque en su opinión, encontrará muchas cosas descuidadas, extranjeras, inadecuadas y completamente ajenas a los legítimos contenidos de la Biblia. Lo mismo diran Mallorca y Menorca, lo mismo Ibiza, pues el habla y la lengua de todos esos reinos es común con vosotros aunque os diferenciéis en algunos extremos en el sonido, en la pronunciación y en la abertura de la boca.

1610

Gaspar Escolano, *Décadas de la historia de la insigne y coronada Ciudad y Reyno de Valencia*, Valencia, book I, chap. XVI, c. 108:

Como fue poblado desde su conquista casi todo de la nación catalana, y tomó della la lengua, y están tan paredañas y juntas las dos provincias, por más de trescientos años han pasado los deste reino [de València] debajo del nombre de catalanes, sin que las naciones extranjeras hiciesen diferencia ninguna de catalanes y valencianos.

1734

Carles Ros, *Epítome del Origen y Grandezas del Idioma Valenciano*, Valencia [citing G. Escolano]:

[...] que se dieron tan buena maña nuestros passados en perfeccionar el idioma Valenciano, que con ser el mesmo que el Catalán se ha quedado este montaraz, al sonante, y grossero, y el Valenciano ha passado a ser cortesano, y gentil.

SCIB1747

Vicent Ximeno, *Escritores del Reyno de Valencia*, Valencia:

[valencians i mallorquins] de ellos [dels catalans] tienen el origen y la lengua.

1760

A brief presented by the members of parliament from Barcelona, Valencia, the City of Majorca and Saragossa to the Cortes (parliament) in July 1760, cited by J. Reglà in *Introducció a la història de la Corona d'Aragó. Dels orígens a la Nova Planta*, City of Majorca, Moll, 1969, p. 175-176:

Hay otras leyes que obligan a que en Cataluña, Valencia y Mallorca sean obispos y clérigos de sus iglesias los que nacieron y se criaron en aquellos reynos. Porque en ellos se habla una lengua particular y aunque en las ciudades y villas principales muchos entienden y hablan la castellana, con todo los labradores ni saben hablarla ni la entienden.

1764

Lluís Galiana, letter to Carles Ros included as a foreword in C. Ros, *Diccionario valenciano-castellano*:

[...] qualquiera que imprimiesse esta grande obra, nada havia de perder, porque todos los que fuessen de buen gusto en este Reino la querrían, i en Mallorca, i Cataluña se despacharían también muchos egemplares, por ser la Lengua de todos estos Reinos una misma en la substancia, i aun casi en el modo [...]

1778

Francesc Cerdà i Rico, *Notas al Canto del Turia de la Diana Enamorada*, Madrid:

[...] bajo el nombre de Catalanes se entendían éstos y los valencianos, por ser todos de una misma lengua [...]

1888

Teodor Llorente i Olivares, «El movimiento literario en Valencia en 1888», in *La España Moderna*, 1, reproduced in *Almanaque de Las Provincias para 1890*, p. 71:

[...] en Cataluña, Valencia y Mallorca, no ha de haber más que una lengua literaria, a cuya unidad no afecten las variantes de sus vulgares dialectos [...]

1907

Teodor Llorente i Olivares, letter to Eduard López-Chavarri, *Epistolari Llorente*, III, Barcelona, 1936, p. 257:

Yo he sido siempre contrario a los que han querido hacer del valenciano un coto redondo, bien cerrado, exagerando las diferencias que hoy separan nuestra lengua de la catalana. *Literariamente* no había más que un idioma en Cataluña, Valencia y Mallorca, y debemos tender a restablecer esa unidad.

1907

Lluís Fullana, *Característiques catalanes usades en lo Reine de València*, Valencia, Lo Rat Penat:

Escriure totes les característiques catalanes usades dins lo Regne de València, equivaldria a escriure una gramàtica catalana i posar a la portada: *Gramàtica de la llengua valenciana*.

1915

Lluís Fullana, *Gramàtica elemental de la llengua valenciana*, Valencia, p. 17:

[el valencià] no es llengua essencialment diferent del català i baleàric. Rònegament existixen certes diferències dialectals, pròpies de les regions valenciana, catalana i baleàrica [...]

1930

Teodor Llorente i Falcó [under the pseudonym of Jordi de Fenollar], *En defensa de la personalitat valenciana*, Valencia, p. 71-73:

Es indudable que las lenguas que se hablan en Cataluña, Baleares y Valencia, son una misma. Sobre esto no hay discrepancia alguna. Podrá haber variantes dialectales, y no muchas, ni muy hondas, producidas por la diferenciación de vida en cada una de estas regiones, y el abandono en que se ha tenido el habla en los pasados siglos, sin centros culturales que preservasen de tanto elemento extraño que la corrompían; pero nada más. [...] debe procurarse por todos los medios posibles, aunque "sin imposiciones centralistas", suavizar aquellas diferencias dialectales, dirigiendo así todos los esfuerzos a conseguir la unidad del idioma.

1930

Emili Gómez Nadal, review of Lluís Revest's *La llengua valenciana*, *Acció Valenciana*, 3, p. 2:

[...] hem de treballar en la gestació d'un tipus de llenguatge que ens serveisca per a donar el màxim abast a la nostra veu. D'ahí que afirmem l'unitat llingüística amb Mallorca i la Catalunya dels dos vessants pirinencs; [...] amb les terres del baix Aragó, Ribagorça i l'Alguer, germanes de llengua.

1930

Teodor Llorente i Falcó [under the pseudonym of Jordi de Fenollar], *Acció Valenciana*, 3, p. 2:

La creació de places regionals a l'Acadèmia espanyola va estar, segurament, una martingala per a produir una equivocació col·lectiva. Per a que no resultara massa declarada la persecució decretada [per la dictadura de Primo de Rivera] per una banda contra les llengües hispàniques, per a enlluernar amb la concessió d'uns puestos a l'Acadèmia [Espanyola] [...] la llengua és única i per eixir dels dialectes més tancats, crec que devem seguir un programa de concessions mútues mínimes [...] Ja vaig proposar en un article [Las Provincias, abril] la creació d'una Acadèmia de la Llengua Catalana a Barcelona, en la que tindrien cabuda les altres variants regionals i el número d'acadèmics seria proporcional al número d'habitants que parlen la llengua.

1930

Josep Sanchis Sivera, *Acció Valenciana*, 5, p. 2:

A Barcelona anava jo a l'Institut d'Estudis Catalans i vaig contribuir amb aportacions valencianes a la confecció de les normes ortogràfiques. Estes normes no em semblen perfectes però crec que les devem admetre a títol provisional. El moment valencià actual és com el de Catalunya de 40 anys enllà; ens cal una orientació autoritzada i quan arribe l'hora ja ens vindran les depuracions detallades. [...] Per a solució signe per complet la opinió de Jordi de Fenollar [en relació a la creació d'una Acadèmia de la Llengua Catalana a Barcelona en la que tindrien cabuda les altres variants regionals i el número d'acadèmics seria proporcional al d'habitants que parlen la llengua].

1936

Manuel Corachan Garcia, «Discurs davant el Novè Congrès de Metges i Biòlegs en Llengua Catalana» (Perpignan), *Tribuna Mèdica*, 23 (1976), p. 73:

No pretenc cantar una pàtria; només vull exaltar una llengua comuna que no és patrimoni exclusiu dels valencians, o dels mallorquins, o dels catalans, o dels rossellonesos, sinó que és de tots i de cada un de nosaltres.

1970

Enric Valor, «Sobre la unitat de la llengua literària», *Gorg*, 10 (July-August), p. 6; reproduced in Enric Valor, *Paraula de la terra*, Universidad de Valencia, Valencia, 1998:

En els temps d'esplendor de la literatura comuna dins la Confederació catalano-valenciano-aragonesa, la nostra llengua escrita, afaïçonada per segles d'oficialitat i conreu, tenia una rigorosa uniformitat, aleshores ni tan sols aconseguida pel castellà [...]. L'aportació principal al desenvolupament literari de la llengua en el darrer segle i en el present, contràriament al que s'hi esdevingué en el XV, l'ha feta més la variant oriental (Barcelona i Mallorca) que l'occidental (Lleida i València). El pes que Barcelona ha tingut en el redreçament idiomàtic de les nostres terres, innegable, ha donat com a resultat que la seua variant, les seues preferències lèxiques i algunes de les seues peculiaritats morfològiques, han constituït, per bé que molt més atenuadament del que sembla, el nucli de la llengua literària moderna. Aquest fet ha preocupat i preocupa molts valencians, que hi temen l'exclusió d'un gran cabal de formes vives dins el País Valencià, iguals o més acostades a la llengua dels clàssics que les de la modalitat oriental-barcelonesa per exemple. A part d'aquest problema d'aportació, la unitat de la llengua literària és quasi absoluta avui dia, puix que les tolerades diferències morfològiques, que sols afecten alguns temps verbals i no totalment, no malmeten gens ni mica aquesta unitat, i les preferències en l'ús d'uns o altres sinònims (*eixir o sortir, noi o xic o al·lot, aviat o prompte o prest*, etc.) no signifiquen res en contra d'aquesta evident unitat i es donen també en totes les llengües cultes que ens envolten, de vegades fins i tot més accentuadament.

1971

Manuel Sanchis Guarner, *Diari*. Fragments published in the book *Manuel Sanchis Guarner: el compromís cívic d'un filòleg*, Universidad de Valencia, Valencia, 1998:

[...] 27 de juny [...]. Hem acabat l'estatge de professors de llengua autòctona [a Castelló]. [...] Era inevitable que es plantejàs el problema de la unitat morfològica. Pitarch defensava que calia escriure "vingui" i ensenyar a llegir "vinga". Tothom m'ha aplaudit quan he dit que mai no hem de fer un "valencià" distint del català, però que la unitat lingüística ara per ara ha de ser elàstica, i que hem de procurar que el lèxic valencià vaja a enriquir el català.

1972

Martí Domínguez i Barberà, *Els horts* (fragment from the introduction):

Llengua viva del meu poble, corrent, planera, normal. Depurada només de corrupcions i vulgarismes inadmissibles. I de cara, naturalment, a la necessària unitat de l'idioma escrit de tots els pobles de la nostra parla [...]. Unitat sense la qual no són possibles, pràcticament, ni editorials comercials, ni llibres, ni periòdics o revistes..., és a dir, realitat literària a qualsevol nivell [...]. En el nostre cas, els dialectes rossellonés o eivissenc, castellanenc o barceloní, de la Ribera del Xúquer o del Segre lleidatà, de València capital i Horta, d'Elx o Morella, de l'Alguer o la Mariola, són branques d'un tronc únic, que comunica, en viu, arrels i rames.

1978

Manuel Sanchis Guarner, Gustau Muñoz and Josep Lluís Sirera, «Sanchis Guarner en temps de polèmica», *Cal Dir*, 61 [interview reproduced in *Manuel Sanchis Guarner: el compromís cívic d'un filòleg*, Universidad de Valencia, Valencia, 1998]:

La gramàtica valenciana meua té un pròleg, de Francesc de B. Moll, on diu textualment que després d'aquesta gramàtica ningú no podrà mai negar la unitat lingüística de Catalunya, València i les Illes. I jo mateix adoptava com a lema aquelles paraules de Pompeu Fabra, on deia que els valencians el que han de fer es depurar el valencià de castellanismes i procurar acostar-se al llenguatge dels escriptors valencians de l'època clàssica: si fan així, ja es trobarien amb el català. Efectivament, vaig fer una gramàtica amb notícia dels parlars dialectals valencians i amb cites només dels escriptors clàssics de València. Que conste que aquella gramàtica no era secessionista, sinó tot el contrari: des dels dinou anys, quan vaig començar a escriure, sempre he afirmat la unitat de la llengua.

1982

Martí Domínguez i Barberà, *Las Fallas*, Valencia City Council (2nd ed., 1992):

Falla es palabra del idioma propio de Cataluña y Valencia y siempre va unida a la idea de fuego.

APPENDIX 5

EXCERPTS FROM TEXTS SHOWING USE OF THE TERMS "CATALAN" AND "CATALAN LANGUAGE" WHEN REFERRING TO THE LANGUAGE USED BY VALENCIANS

ca. 1320

Translation of Abulcasis Ahazam's treatise *De cibariis infirmorum*, carried out by the Valencian Berenguer Eimerich, incipit, cited by Lluís García Ballester, *La medicina a la València medieval*, Valencia, Ediciones Alfons el Magnànim-IVEI, 1988, p. 92, n. 163:

[...] de arabico in vulgare cathalano [...] a Berengario Eymerici, de Valentia, ad instanciam magistri Bernardi de Gordonio [...]

1325-1329

Ramon Muntaner, *Crònica*, chap. XVII:

E com la dita ciutat [de Múrcia] hac presa, poblà-la tota de catalans, e així mateix Oriola e Elx, e Alacant, e Guardamar, Cartagènia e en los altres llocs; sí que siats certs que tots aquells qui en la dita ciutat de Múrcia e en los davant dits llocs són, són vers catalans e parlen de bell catalanesc del món.

1341

Title of transfer of the area of Sagra (Marina Alta) to the Order of St James of Compostela, issued in duplicate in Valencia on 17 September by the Valencian notary Bernat de Soler (National Historical Archives, Military Ordedrs, *Uclés*, Sagra i Sanet, folder 307, no. 6):

[l'una] escripta en letra e lengua castellana, et la otra [...] en plan escripta en letra e lengua catalana.

1400

Letter from the Valencian aldermen to the chief magistrate and the aldermen of Girona, sent on 1 September, Valencia City Archives, *Lletres missives*, g3-7, n. d. [fol. 28r-v]:

Certificam que a en Berenguer Porquet, laurador, vehí nostre e d'aquesta ciutat, fugí, dos mesos poch més o menys són passats, un seu catiu, de linatge de tartres, emperò batejat e apellat Johan, de edat de XX anys, poch més o menys, e paladí en lenguatge català, com de poquea a ençà se nodrís en esta terra [...]

1415

Claim issued from king Fernando de Antequera to the sultan of Morocco, appearing in M. Arribas Palau, «Reclamaciones cursadas por Fernando de Aragón a Abu Sa'íd 'Utman III de Marruecos», *Boletín de la Real Academia de Buenas Letras de Barcelona*, XXX (1963-1964), p. 320:

Nos empero querientes proceder en esto legítimament e segunt dreyto e razón, vista una letra o carta morisca vuestra e aquella feyta reducir por el alcadi nuestro de Valencia de morisco en romanç catalán, por la qual parece del deudo de las ditas MCCC doblas restantes de la dita mayor cuantía o precio de los ditos drapos o panyos [...]

1417

Enric de Villena, *Los dotze treballs d'Hèrcules*, written in Valencia (cited by A. Ferrando Francés, *op. cit.*, p. 77):

[...] a preçes e instancia del virtuoso caballero mosén Pero Pardo [...], escripto en romance catalán [...]

1420

On 18 December, the aldermen of Valencia ask Pope Martin V for the Valencian Carmelites to be incorporated into the province of Catalonia (cited by A. Ferrando Francés, *op. cit.*, p. 77-78):

[...] ut dictum monasterium sub provincia Cathalonie huic civitati vicine, quorum lingua [*sic*] sub uno ydiomate conformatur, transferretur.

1445-1455

Accounts from the canonisation process of St Vincent Ferrer (cited by A. Ferrando Francés, *op. cit.*, p. 81):

[...] et loqueretur in vulgari catalanico sive valentino [...]

1492-1497

Bernat Fenollar and Jeroni Pau, *Regles de esquivar vocables o mots grossers o pagesívols*, edited by A. M. Badia, Barcelona, 1999:

[obra subtitulada] "Mots o vocables los quals deu esquivar qui bé vol parlar la llengua catalana, a juí del reverend prevere mossén Fenollar e misser Hierònym Pau [e] altres hòmens diserts catalans e valencians e prestantíssims trobadors" [...] entre les persones de bon ingeni o experiència, fàcilment se coneix dits vocables ésser d'Empurdà, o d'Urgell, o de Mallorca, o de Xàtiva, o de les Muntanyes, o pagesívols, dels quals no acostumen usar los cortesans ne elegants parladors e trobadors.

1563

Martí de Viciano, *Crònica de la ínclita y coronada ciudad de Valencia*, III, Valencia, p. 341:

En Orihuela & su tierra siempre se ha guardado la lengua catalana: porque en tiempo de la conquista se pobló la tierra más de catalanes que de otras naciones, de los quales heredaron la lengua, corazón, manos & obras.

1763

Gregori Maians i Siscar, letter to the bishop Ascensi Sales:

Los libros que V. S. me envió llegaron a mis manos bien acondicionados. El Gazofilazio es muy de mi gusto, no tanto por su abundancia [...] como por la lengua catalana que estimo como propia.

1876

Benvingut Oliver, *Historia del derecho en Cataluña, Mallorca y Valencia. Código de las costumbres de Tortosa*, I, Madrid:

[existix] una comunidad de usos, costumbres, legislación y tradiciones entre los habitantes de los territorios conocidos con los antiguos nombres de Principado de Cataluña y Reinos de Mallorca y de Valencia [...] Este hecho [...] arroja inesperada luz sobre toda nuestra historia y sobre el verdadero carácter de los pueblos que podemos llamar de lengua catalana [...]

1887

Vicent Boix, «Censura oficial» from Josep Escrig i Martínez's *Diccionario valenciano-castellano*, Valencia, Pasqual Aguilar, p. 7:

Nuestra lengua, aunque catalana, no es substancialmente diferente [de la de Catalunya] más que en el dialecto, pronunciación, conjunto de voces y vocablos árabes, vulgares y romanos.

1888-1889

Roc Chabàs, «Nuestro regionalismo», *El Archivo*, 3, p. 284:

Desde que vaig nàixer he tingut a molt plaer el parlar la llengua que, surtint del llemosí com a rama del provençal, vingué catalana al ser barrejats los sarrahins, dictant els Furs, que felices feren estes comarques.

1894

Roc Chabàs, letter [dated 1st April] to R. P. Juan Berkman, cited by M. Bas Carbonell in *Roque Chabàs, el historiador de la Renaixença*, Denia, Canfali, 1995, p. 247:

[...] el idioma que se habla en Valencia y Barcelona no nació aquí espontáneamente sino que fue importado de Cataluña: es pues catalán por su origen.

1906

Valencia Nova, a review of the First International Conference on the Catalan Language (1st November 1906):

Allà per los sigles XIV y XV [...] en lo Principat, com València y Mallorca, tots parlaven igual, en bon català, y escrivien com parlaven.

1930

Teodor Llorente i Falcó [under the pseudonym of Jordi de Fenollar], *En defensa de la personalitat valenciana*, Valencia, Imprenta Doménech, p. 75-77:

He aquí, lector, un punto considerado por muchos algo vidrioso, y que nosotros no consideramos que merezca discrepancias entre los pobladores de las distintas regiones en que se habla nuestra lengua. Si, como decíamos ayer, el catalán, el balear y el valenciano son un mismo idioma, como no habrá nadie que deje de reconocerlo, debe de tener un nombre común. ¿Se le llamará catalán? ¿Habrá de ser valenciano? ¿Le corresponde mejor el apelativo de balear o mallorquín? [...] Para los que creen a pies juntillas que el valenciano lo trajeron los catalanes de la Conquista, no hay cuestión: para éstos el nombre común debe ser "lengua catalana". Pero es que hay otro sector, nosotros creemos que un poco más lírico, que asegura que el valenciano nació aquí, como en Cataluña surgió el catalán y en Mallorca el balear [...] Los que así piensan son los aferrados a que nuestra lengua se llame "valenciana", y a quienes les rayan las tripas cada vez que a un escritor valenciano, de la época medieval, los catalanes lo catalogan como cultivador de la "lengua catalana". Nosotros sinceramente creemos que con ello no se nos rompe ningún hueso. Querol, uno de los poetas más inspirados y a la vez uno de nuestros mejores cerebros de los modernos tiempos, no titubeó en llamar a sus versos valencianos "Rimas catalanas"; y el mismo Teodoro Llorente era en esto muy transigente. En último término, cabía pensar que dentro de estas modalidades lingüísticas de catalán, mallorquín y valenciano, los que hablan la primera están en mayoría; y en la actualidad, por el desarrollo y esplendor de sus letras, bien ganado tienen ese primer puesto.

1930

Lluís Revest i Corzo, *La llengua valenciana. Notes per al seu estudi i conreu*, Castelló de la Plana:

Creem que la llengua valenciana és, i no res més, la dels catalans qui la portaren quan a la Conquesta; per esta raó és que els filòlegs, anomenant-la del poble qui primer la parlà, la coneixen universalment per catalana [...]. No existix una llengua valenciana independent de la catalana [...] L'únic sistema ortogràfic viable dels proposats fins a l'hora d'ara són les *Normes* de l'Institut [d'Estudis Catalans].

1930

Salvador Guinot, «Per a la reglamentació ortogràfica», *Boletín de la Sociedad Castellonense de Cultura*, XI, p. 304:

Partim de la unitat de la llengua catalana, no destruïda pels dialectes del Principat de Catalunya, del reialme de València, de les Illes Balears, d'Alguer i del Rosselló [...] i trobant-nos modernament, per minva d'estudis, en una varietat anàrquica de grafies en València, mentrestant els nostres germans de Catalunya han arribat a una gran unitat ortogràfica gràcies a les "Normes" de l'*Institut d'Estudis Catalans*, creiem que res més pràctic i beneficiós pot ésser que acceptar les "Normes" de l'*Institut*.

1960

Martí Domínguez i Barberà, *No n'eren deu?*, Alzira, Bromera, 1992, p. 33:

La unitat substancial de la llengua que es parla al Principat, les Balears, València, el Rosselló, la Cerdanya, a les Valls d'Andorra i a la ciutat d'Alguer de Sardenya no està renyida amb les particularitats morfològiques i fonètiques que presenten en la pràctica les parles dels valencians, catalans, mallorquins, etc. Però hem de fer tots un esforç mínim i sensat per acostar-nos el més possible, quant a l'idioma literari (com han fet els castellans, els italians i els francesos), per escriure un idioma amb sentit unitari. Açò no vol dir que hagem d'acostar-nos al català del Principat, ni menys encara, a les formes dialectals del barceloní. Sens dubte, el millor català és el que es parlava i escrivia a la València del XV. El bon català modern no pot ser l'arcaic dels nostres clàssics, però sí el que hi ha a les arrels i es nodreix de la parla viva dels nostres pobles, en tot allò que no siga incorrecció greu, i en els escriptors moderns que tinguen un llenguatge viu i eficient.

1962

Martí Domínguez i Barberà, *El tradicionalismo de un republicano*, Seville, Montejurra:

Para diferenciar el lenguaje vulgar y pintoresco del pueblo del lenguaje literario, se recurrió en el siglo pasado a un término que nadie ha sabido liberar de su condición de fantasma: el término lemosín. [...] El idioma de Valencia, hablado o escrito, vulgar o literario, del siglo XX o del siglo XV, es sustancialmente el mismo de Lérida, o Palma de Mallorca, de la Seu de Urgell o Perpinyá. ¿Catalán? ¿Y por qué no? ¿Se escandaliza el de Huelva si le dicen que habla en castellano? Pues existe más diferencia entre la lengua que se habla en Cádiz y Huelva y la de Burgos o Valladolid que la que se habla en Alcoy o Játiva y la de Gerona o Andorra. [...] El valenciano es, pues, ni más ni menos que el catalán: un precioso catalán de Valencia. Como el andaluz es el castellano de Andalucía. [...] Afortunadamente, en la actualidad están superadas las puerilidades y bizantinismos posibles en torno al nombre que deba llevar una lengua que, bien se diga catalana, bien valenciana, es en esencia una sola, aunque el mundo noblemente liberal y federativo al que pertenecen Valencia y el Principado les permita uno y otro nombre, al margen de recelos ni suspicacias. La Renaixença valenciana tuvo conciencia de esta unidad idiomática; de ella participó el propio Blasco, que no tuvo reparo en emplear —y era en 1883!— en esa su primera salida al público, un valenciano con cierta preocupación filológica, donde no faltan términos más propios del lenguaje del Principado que del de Valencia.

APPENDIX 6

EXERPTS FROM VALENCIAN TEXTS SHOWING USE OF COMPOUND TERMS WHEN REFERRING TO THE LANGUAGE USED BY VALENCIANS

1445-1455

Accounts from the canonisation process of St Vincent Ferrer (cited by A. Ferrando Francés, *op. cit.*, p. 81):

[...] et loqueretur in vulgari catalanico sive valentino [...]

1492-1497

Bernat Fenollar and Jeroni Pau, *Regles d'esquivar vocables o mots grossers o pagesívols (Mots o vocables los quals deu esquivar qui bé vol parlar la llengua catalana a juí del reverend prevere mossén Fenollar e misser Jeroni Pau [e] altres hòmens diserts catalans e valencians e prestantíssims trobadors)*, edited by A. Badia i Margarit, Barcelona, 1999:

[regla 291]: *reyna e regina* tot se pot dir, mas lo vulgar català e valencià és dir *reyna*, car *regina* no·s diu sinó en cobles o per trones per los predicants la paraula de Déu, com ara: "Oh, Regina del Cel..."

1575

Onofre Pou, *Thesaurus puerilis*, Valencia:

Està primer lo vulgar en llengua Cathalana, y Valenciana, y després lo llatí.

1908

Manuel Milà i Fontanals, *Obres catalanes*, Barcelona, Gustavo Gili:

Y si no·s vol dir catalana, no·s diga de cap manera llemosina, sinó catalano-valentino-baleàrica.

1925

Nicolau Primitiu Gómez Serrano published a series of educational articles in *Las Provincias* entitled "Psalterio toponímico. El lenguaje balear-catalán-valenciano".

1925

Josep Calveras, *La reconstrucció del llenguatge literari català. Estudi d'orientació*, Barcelona, Biblioteca Balmes:

Tots podem dir: la nostra llengua valenciana, la nostra llengua mallorquina, la nostra llengua catalana, parlant d'una sola i mateixa llengua, i això no és pas incompreensible com un misteri.

No essent la nostra branca filològica del romanisme sinó el conjunt de tres dialectes principals, que tots tres igualment són manifestacions de la mateixa llengua, qui parla un dialecte parla la llengua, que no és cosa diferent del mateix dialecte, sinó que pel dialecte es manifesta; i la llengua manifestada igualment en els tres dialectes, tant se pot dir catalana, com valenciana, com balear o mallorquina. Així els valencians tenen llengua valenciana i els catalans catalana i els mallorquins mallorquina.

Ara, com és a parlar contraposant els dialectes, el valencià, català i mallorquí són tres manifestacions diferents i caracteritzades; i si es volia aleshores fer marcar el conjunt en contraposició als dialectes que en són part, caldria un nom diferent del de cada dialecte. "Català-valencià-balear" seria el propi i a tothom acontentaria, si no fos que és massa llarg, i que de fet els filòlegs, que són els únics qui parlen de les llengües fent aquestes subtilitzacions, han pres el costum de dir-ne breument: llengua catalana.

1926

Antoni M. Alcover, Francesc de B. Moll [and Manuel Sanchis Guarner], *Diccionari Català-Valencià-Balear. Inventari lexicogràfic i etimològic de la llengua catalana en totes les seves formes literàries i dialectals, recollides dels documents i textos antics i moderns, i del parlar vivent al Principat de Catalunya, al Regne de València, a les Illes Balears, al departament francès dels Pirineus Orientals, a les Valls d'Andorra, al marge oriental d'Aragó i a la ciutat d'Alguer de Sardenya*, Palma de Mallorca, 1926-1968, ten volums.

1957

Joan Fuster, *Diari 1952-1960, Obres Completes, 2*, Barcelona, Edicions 62, 1969:

Als diaris [de València] sovinteja l'ús dels termes "vernacle" —que és una manera d'evitar "valencià" quan no es gosa escriure "català"—, i "català-valencià", si la timidesa és menor.

ca. 1958-1959

Josep Giner, handwritten note sent to Emili Beüt, concerning a map of the «Països Catalans» (Emili Beüt archives):

Les notícies que tinc de Catalunya, és que han refusat això de "Llengua Bacavesa". En contra de lo que creu D. Nicolau (no coneix com pensen els escriptors mallorquins) l'oposició més forta ha estat per part de certs escriptors mallorquins. Hem de considerar Mallorca com a formant part de Catalunya. Per això el problema es centra entre Catalunya i València. La meua proposta és dir-ne "llengua catalano-valenciana" simplement. En este mapa falten noms de poblacions balears: Ciutadella, Maó, Pollença, Sóller, Palma, etc.; del contrari no es veu que es parle també a les illes. Jo refaria la llegenda del mapa posant només: "Mapa de les terres on és parlada la nostra llengua catalano-valenciana" Regne de València-Illes Balears-Catalunya-Rosselló. Total 65.000 Km2 (6.000.000 d'habitants parlen la nostra llengua" (no sé ara si en són 6 o 7). Una llegenda així seria més eficaç. Jo crec que lo de bacavesa està destinat al fracàs i fa el joc a que els catalans es mantinguen fermes: ací tota la joventut és aferrissada partidària de dir "llengua catalana". Per això seria més defensable, i més convenient per a nosaltres dir-ne "llengua catalano-valenciana", "valenciana-catalana".

1959

Vicent Badia Marín, «Llengua valenciana o bacavesa?», in *Sicania (Mensual. Suma y guía de cultura valenciana)*, November of 1959, p. 3:

La revista literària "Ponent", que es publica a la ciutat de Mallorca en llengua catalano-valenciana-balear, així com el "Diario de Mallorca", es fan eco del mot Bacàvia posat en circulació des de València per a designar genèricament la llengua que es parla a Catalunya, València, Mallorca, Baix Aragó, Departament francès dels Pirineus Orientals i a la ciutat avui italiana de l'Alguer.

1962

Lo Rat Penat, «Concurso literario permanente mensual», reproduced in *Buris-ana* (March 1962), no. 56, p. 3 (Lo Rat Penat announces the subject for the month of March):

Recordamos que el tema para el mes en curso corresponde a "aspectes sobre l'economia d'un producte agrícola (taronja, ceba, arròs, cotó, blat, dacsa, etc.". Los trabajos que opten al concurso habrán de ser escritos en catalán-valenciano [...]

1966

Enric Valor, *Curso de lengua valenciana*, Valencia, Imprenta Fermar:

Llegamos con una pléyade de prosistas y poetas excelsos (estos últimos aún fuertemente aprovenzalados) a la eclosión literaria del XV o Siglo de Oro de las letras catalano-valencianas [...].
[...] una lengua románica perfecta e independiente, que habría de ser con el tiempo el idioma de la poderosa Confederación Catalano-Valenciano-Aragonesa.

1966

Enric Valor, *Lea valenciano en diez días. Breve método de pronunciación del catalán-valenciano-balear*, Valencia, Imprenta Fermar.

1974

Carles Salvador, *Gramàtica valenciana amb exercicis pràctics*, sixth edition revised by the Department of Language and Literature, Valencia, Publicaciones de los Cursos de Lengua y Literatura Valenciana de Lo Rat-Penat:

Les desinències en la flexió dels verbs és diferent en algunes persones, temps i modes dels tres països o branques lingüístiques del mateix idioma, el CATALÀ-VALENCIÀ-BALEAR.

1988

Rafael Company, A. Colomer, R. Company, V. Franch and M. Nadal, *Document 88*, Valencia, Eliseu Climent:

[...] si considerem que en la vessant lingüística la denominació *balear* només té notòria difusió en la dialectologia [...], res no impediria parlar del *català-valencià* o *valencià-català* per a referir-se a la nostra més important contribució a la diversitat europea. [...]

Des dels punts de vista exposats, és clar que les expressions catalano-valencià i *catalànic*, aplicades al diasistema, són susceptibles d'esdevenir denominacions que vehiculen l'adhesió del *poble* valencià a la *unitat* lingüística. I de començar a imposar-se als àmbits on calga. També és obvi, però, que, arribat el cas, potser seria millor parlar d'un Tractat Catalano-Balear-Valencià d'Unió Lingüística, i d'una Acadèmia Catalano-Balear-Valenciana de la Llengua [...]

2002

Jordi Colomina, «El valencià dins l'espai occitano-romànic: Paral·lelismes lèxics i fraseològics», appearing in the magazine *Paraula d'Oc*, no. 5, Valencia, July 2002:

D'ençà dels inicis de la filologia romànica, al primer terç del segle XIX, i fins al primer terç del segle XX, la nostra llengua valenciana-catalana-balear va ser considerada sense discussió com a part constitutiva de la llengua d'oc. I no tan sols per part dels filòlegs estrangers: des de Manuel Milà i Fontanals fins als darrers texts d'Antoni M. Alcover, la nostra llengua va ser considerada com a una de les varietats de la llengua occitana. Encara al 1954 Joan Fuster (1967) parlava de "les regions de la llengua d'oc d'un i altre costat del Pirineu —entre elles el País Valencià—" i F. De B. Moll (1974) arribava a afirmar que "pot ésser que originàriament el català formàs una unitat amb les parles occitanes o de llengua d'oc".

2003

Jordi Colomina, «Als germans de Catalunya» (speech given before the plenary session of the Philological Section of the Institute of Catalan Studies during the meeting held on 11 April 2003 in the boardroom of the Faculty of Philology of the University of Valencia), published in the newspaper *Levante* as well as in the magazine *Paraula d'Oc*, no. 6:

Al costat de les crítiques cal oferir solucions. Estes són les que jo vos propose. Per una banda, continuar la pràctica habitual en l'interior de cadascun dels nostres països d'anomenar, en els usos quotidians, la llengua comuna, *valencià* i *llengua valenciana* en València, i *català* i *llengua catalana* en Catalunya. I per una altra banda, introduir, al costat d'eixes denominacions, per als usos més formals (administratius, universitaris) i sobretot de cara a l'exterior dels nostres països, un nom integrador i hereu de la tradició confederal dels nostres pobles. Eixe nom podria ser, arreglant els tres gentilicis que apareixen en els nostres estatuts d'autonomia, *idioma valencià-català-balear* o, simplement, *valencià-català-balear*. I si sembla massa llarg, es podria reduir —seguint precedents com ara gallego-portugués o serbo-croat— a *idioma valencià-català* o, simplement, *valencià-català*.

APPENDIX 7

EXCERPTS FROM TEXTS SHOWING USE OF TERMS OTHER THAN "VALENCIAN" OR "CATALAN" WHEN REFERRING TO THE LANGUAGE USED BY VALENCIANS

1579

Translation into Castillian Spanish of the poetry of Ausiàs March, carried out by Jorge de Montemayor:

*Las obras del excelentissimo poeta Ausias March, Cavallero Valenciano.
Traduzidas de lengua Lemosina en Castellano.*

1801–1808

Gaspar M. de Jovellanos, letter to the canon of Tarragona C. Gonzalo de Posada, reproduced by P. Marcet, *Història de la llengua catalana*, II, Barcelona, 1987, p. 5:

Si no me engaño, tardará usted poco en desbautizarla a la que llama lengua lemosina, para ponerle el nombre de catalana [...] se extendió y cundió por todo el reino de Valencia, y saltó a las islas Baleares [...]

1804

Antoni Febrer i Cardona, *Principis generals de la llengua menorquina*, Maó, manuscript:

[el títol d'aquest llibre no és] perquè considèria que aquesta llengua dèguia el seu origen a Menorca, sabent molt bé que aquesta illa fonc fundada de valencians, catalans, etc., els quals e-hi portaren la seua llengua, que és la mateixa que nosaltres usam i antigament s'anomenava llemosina [...]

1868

Comment made by the Barcelona newspaper *La Montaña de Montserrat*, directed by Víctor Balaguer, *Las Provincias*, 19 August:

¿Por qué hemos de llamar lengua "lemosina" a la nuestra? Los escritores valencianos, lo propio que también hicimos los catalanes durante algún tiempo, siguiendo una falsa y ridícula rutina, llaman "lemosín" a nuestra lengua [...] ¿Por qué hoy, en el grado de crítica, de inteligencia y de perfección á que se ha llegado, por qué hoy hemos de continuar llamando lemosina á la lengua catalana? Llámese la valenciana, mallorquina ó catalana.

1868

Response offered by Teodor Llorente to the previous comment, *Las Provincias*, 25 August:

No tiene razón "La Montaña de Montserrat" al proponer que dejemos de llamar á nuestra lengua materna con el nombre que nuestros padres le han dado y que nosotros seguimos dándole [...]. ¿Y qué motivos tan poderosos existen para rechazar el adjetivo "lemosín" y sustituirle con otro? "La Montaña" parece que lo considere denigrante [...]. No encontramos el motivo de esa asimilación [...]. Sometámonos al legislador supremo de los idiomas, y con tanta mayor razón en este caso, cuanto que habría grandes dificultades para cambiar el nombre á nuestra lengua. Consta esta de tres ramas, cada una de las cuales tiene su nombre especial, lengua catalana, lengua valenciana y lengua mallorquina ¿Cómo llamaremos al conjunto, á la matriz?. "La Montaña" dice que le es igual que se le dé cualquiera de estos nombres, pero no usa mas que uno, el de lengua catalana. ¿Admitirán este nombre los valencianos y mallorquines? No, porque además de repugnarles esa supremacía que otros se atribuyen, no pueden consentir que se confunda con el dialecto catalán, el suyo, que es distinto [...]

1878

Constantí Llobart, *Excel·lències de la llengua Llemosina. Discurs panegirich lligit en la solemne sessió inaugural de Lo Rat Penat*. Valencia:

No, valencians, no és morta nostra expressiva llengua llemosina, com los seus malhavirats inimichs semblava desijaven, gràcies als generosos esforços de nostres germans de Catalunya y les illes Mallorques [...]. En la mateixa llengua fonch criat en Montpeller, y parlà nostre molt alt e invicte Rey En Jaume. Ab ella escrigué, a imitació de Juli Cèsar, ses conquestes y a imitació dels romans la introduhí ab la sua religió en les Mallorques, y en València y son antich regne al conquistar-los. [...] la llemosina llengua fonch la cortesana ab que en Aragó, València y Catalunya, los reys parlaven [...]; dissentint aquesta llengua en los tres amunt citats dominis, sols en alguna que atra petita variació, ya en la manera de pronunciar-se, ya en la adopció d'algunes veus originàries, insignificants diferències molt menys notables si es vol encara, que les que el castellà sofrix en les diverses províncies hon se parla. Sempre además s'ha observat que en los confins d'Aragó, València y Catalunya, s'ha parlat ab mes correctitud y puretat que en lo mateix interior dels propis nostra llengua.

1887

Constantí Llobart, «Ensayo de ortografía lemosino-valenciana», in Josep Escrig, *Diccionario valenciano-castellano*, Valencia, p. XVII:

Partiendo de este principio, siempre hemos creído lo más conducente a nuestro fin, establecer una doble división de lugar y tiempo en nuestra lengua que, sin duda, para su porvenir daría excelentes resultados prácticos. La primera de ellas, es decir, la que al punto donde se habla se refiere, reducida está a la aplicación indistinta del calificativo de *lemosín* a las tres diversas ramas del árbol de nuestra lengua, que son el catalán, el mallorquín y el valenciano, denominándose respectivamente *lemosino-catalán*, *lemosino-mallorquín* y *lemosino-valenciano*, según la región a que corresponda; y no omitiéndose nunca el dictado *lemosín*, ya que tal fué el nombre de pila que, por razón de haber nacido en *Limoges*, así como por haber nacido en Castilla se denomina a la lengua española castellana, le es en todos casos apropiado. De este modo obtendríanse las consiguientes ventajas de facilitar en mucho la unificación de nuestra lengua, pudiendo, por otra parte, desarrollarse autónómicamente cada una de por sí, evitándose quizás mezquinos recelos o antagonismos que entre sus cultivadores pudieran algún día suscitarse.

1881

J. Martínez Aloy, «Formación de los apellidos lemosines», speech read before the Valencia Catholic Youth Academy:

Yo no sé qué nombre tenga esa lengua. Pareciórame arrogancia llamarla valenciana ó catalana, modestia, decirle provenzal. Con frecuencia se la llama lemosina, y yo así la nombro, siquiera sea porque todos me entienden. La denominación podrá ser defectuosa; pero está admitida [...]

1931

Felip Mateu i Llopis, «L'actual moviment cultural de València davant l'hora present de Catalunya», lecture given on 22 February before the hiking organisation Agrupación Excursionista Ginesta (Tarragona):

L'esperit [de la Renaixença] era de franca comprensió enllà i ençà l'Ebre. Els poetes de Catalunya i de Mallorca, de València i de Provença se saludaven sovint i tots entonaven cànctics a la llengua catalana que fou batejada per alguns, equivocadament, amb el nom de "llemosina" per a designar la unitat del llenguatge.

1959

Vicent Badia Marín, «Llengua valenciana o bacavesa?», in *Sicania (Mensual. Suma y guía de cultura valenciana)*, November of 1959, p. 3:

La revista literària "Ponent", que es publica a la ciutat de Mallorca en llengua catalano-valenciana-balear, així com el "Diario de Mallorca", es fan eco del mot Bacàvia posat en circulació des de València per a designar genèricament la llengua que es parla a Catalunya, València, Mallorca, Baix Aragó, Departament francès dels Pirineus Orientals i a la ciutat avui italiana de l'Alguer. [...] És clar que no tots els sectors d'opinió hi han admés el mot Bacàvia. Alguns diuen que Catalunya, que guanyà una major significació històrica i literària, deu donar-li el nom a l'idioma; per altres s'argüix que eixa mateixa significació fon valenciana en altres èpoques i àdhuc pot ésser-ho a l'esdevenidor. Per altres es considera innecessari el convencionalisme de Bacàvia i no es veu inconvenient en que Catalunya parle català, València el valencià i Mallorca el mallorquí. Altres, però, no ho veuen així i admeten aquestes denominacions restrictives per a l'ús privatiu dels habitants de cadascuna regió, però no quan es tracta d'eixir a l'exterior per mig d'Assemblees, Congressos, etc, de la llengua, o simplement per a la regulació ortogràfica i, en general, gramatical de l'idioma. De totes formes es unànime l'acceptació del mot proposat com un missatge de bona voluntat i enteniment entre els hòmens units per una llengua comuna.

1961

Manifesto letter appearing in *Serra d'Or*, June, no. 6, signed by Alfons Verdeguer, Xavier Casp, Miquel Adlert, Jaume Bru i Vidal, Alfons Cucó, Rafael Villar and Beatrice Civera, among others:

[...] per al dit conjunt de València, Mallorca i Catalunya acceptem la denominació suggerida fa poc per Miquel Adlert Noguero de "Comunitat Catalànica", on la primera paraula indica el tipus d'unió que existia i és el que acceptem, i la segona afirma la unitat de llengua i cultura, alhora que ens dóna un gentilici comú i nou per a tots, que conservem així els antics, junt amb les denominacions de sempre per a les nostres terres.

1997

Rosa Gómez Casañ, *Nicolau Primitiu Gómez Serrano (1877-1971). Una aproximació a la seua vida*, Valencia, p. 80-81:

La primera vegada que Nicolau Primitiu reflecteix la seua preocupació pel nom que rep la llengua és el 1925, en emprar «el lenguaje balear-catalán-valenciano», origen per abreviació dels termes bacava, bacavesa i bacavés, per a la llengua, que apareixeran extensament exposats als dietaris de l'any 35, encara que fins a l'any 62 no es publica el seu raonament en l'article «Una llengua sens nom», encara que havia sigut prèviament anunciat en l'any 1957 al seu llibre «Los iberosicanos». Ell creia per damunt de tot en la unitat de la llengua i s'adonava que, sempre dins de la unitat, s'havia de mantenir la diversitat sense trencar la unitat, que la diversitat enriqueix la llengua. Pensà a crear una solució onomàstica, tant per a la llengua com per al territori on es parla, perquè s'adonà molts anys abans que, a la nostra comunitat, en la qüestió de la llengua es pot arribar a un enfrontament greu i que s'ha de cercar una solució per a resoldre'l.

APPENDIX 8

A SELECTION OF SPANISH DECREES RECOGNISING THE LANGUAGE SPOKEN BY VALENCIANS AS EQUIVALENT TO "CATALAN"

Royal Decree 1888/1984 of September 26, regulating selection procedures for filling university teaching-staff positions:

Artículo 2.º [...] 2. La denominación de las plazas de la plantilla de profesorado funcionario será necesariamente la de alguna de las áreas de conocimiento a que hace referencia la disposición transitoria 1.ª del presente Real Decreto. A tales efectos se entenderá por áreas de conocimiento aquellos campos del saber caracterizados por la homogeneidad de su objeto de conocimiento, una común tradición histórica y la existencia de comunidades de investigadores, nacionales o internacionales. [Annex de la Disposició Transitòria Primera: Catàleg de les àrees de coneixement. Les antigues denominacions «Llengua valenciana», «Llengua i cultura valencianes» i «Lingüística valenciana» queden subsumides sota la denominació única legal de «Filologia catalana»]

Royal Decree 2360/1984 of the December 12, concerning university departments:

Art. 3.º A los efectos de creación de Departamentos [...] són áreas de conocimiento las definidas en el apartado 2 del artículo 2.º del R. D. 1888/84, relacionadas en el anexo.

Royal Decree 1435/1990 of October 26, concerning general guidelines for the degree in Catalan Philology:

Artículo único. Se establece el título universitario oficial de Filología Catalana, el cual tendrá carácter oficial y validez en todo el territorio nacional, así como las correspondientes directrices generales propias de los planes de estudios que han de cursarse para su obtención y homologación y que se contienen en el anexo.

Order from the Ministry of Education and Science, 29 November 1995, concerning equivalencies between upper degrees in Philology:

Primero. Se incluyen en el anexo al Real Decreto 1954/1994, de 30 de septiembre, los títulos de Licenciado en Filología, Sección Hispánica (Valenciana) y de Filosofía y Letras, División Filología (Filología Valenciana), como homologados o equivalentes al título de Licenciado en Filología Catalana, que figura en el apartado IV del Catálogo de Títulos Universitarios Oficiales del referido anexo.

APPENDIX 9

A SELECTION OF LEGAL RULINGS SUPPORTING THE USE OF THE TERMS "CATALAN" AND "CATALAN LANGUAGE" TO DESIGNATE THE LANGUAGE SPOKEN BY VALENCIANS, OR WHICH CONSIDER THEM TO BE SYNONYMOUS WITH OR EQUIVALENT TO THE TERMS "VALENCIAN" AND "VALENCIAN LANGUAGE"

1997

Ruling 75/1997 of April 21, by the Second Division of the Constitutional Court, passing judgement on appeal no. 3157/92, lodged by the University of Valencia:

Fundamento Jurídico 4. [...] el párrafo segundo, inciso final, del art. 7 de los Estatutos de la Universidad de Valencia no hace sino optar por una de las denominaciones con un soporte de carácter científico, acogida en una norma reglamentaria dictada por la Administración general del Estado con la correspondiente habilitación de Ley, según se ha visto anteriormente [en referència al R. D. 1888/1984, de 26 de setembre]. [...] el Acuerdo de la Junta de Gobierno de la Universidad de Valencia [...] y el art. 7 de los Estatutos de la Universidad donde encuentra cobertura, vienen a establecer de consuno que la valenciana, lengua propia de la Comunidad Valenciana y, por ello, de su Universidad, podrá ser también denominada «lengua catalana», en el ámbito universitario, sin que ello contradiga el Estatuto de Autonomía ni la Ley de las Cortes mencionada al principio [Llei d'Ús i Ensenyament del Valencià de 23 de novembre del 1983]. La Universidad de Valencia no ha transformado la denominación del valenciano y se ha limitado a permitir que en su seno pueda ser conocido también como catalán, en su dimensión «académica», según los propios Estatutos. No se rebasa, pues, el perímetro de la autonomía universitaria, tal y como se configura legalmente, y por tanto es indudable la validez de los preceptos en tela de juicio [...]. Podrá discutirse cuanto se quiera sobre la pertinencia de que en el seno de la Universidad de Valencia se denomine indistintamente valenciano o catalán, pero, como ha quedado dicho, ello no contradice valores, bienes o intereses constitucionalmente tutelados y no vulnera precepto legal alguno [...]

2004

Rulings no. 330/2004, of March 4, and 393/2004, of March 25, by the High Court of the Valencian Community, passing judgement on the appeals lodged by Acció Cultural del País Valencià and by the Universities of Valencia and Alicante, respectively, against the directives of May 8 2002 coming from the Department of Culture and Education, ordering competitive (civil service) exams for filling teaching vacancies and procedures for acquiring new specialities, and competitive exams for filling secondary-education teaching-staff vacancies as well as positions for teachers in official language schools, music and scenic-arts teachers, and professors at technical colleges, as well as procedures for acquiring new specialities, respectively:

[...] no existe razón jurídica alguna que permita sostener que la titulación de Licenciado en Filología Catalana no constituya titulación suficiente, en las mismas condiciones que las titulaciones, diplomas o certificados, que se enumeran en los anexos VII y X, respectivamente, de las convocatorias recurridas, para eximir de la realización de la prueba de conocimientos de la lengua valenciana, pues aquella licenciatura avala sobradamente el conocimiento de la lengua de esta Comunidad, denominada oficialmente «valenciana» en su Estatuto de Autonomía, y en el ámbito académico «catalana».

2004

Ruling no. 518/2004 of April 16, by the High Court of the Valencian Community, passing judgement on the appeal lodged by the teachers' union Sindicat de Treballadors de l'Ensenyament del País Valencià against the directives of May 8, 2002 coming from the Department of Culture and Education, ordering competitive (civil service) exams for filling teaching vacancies and procedures for acquiring new specialities, and competitive exams for filling secondary-education teaching-staff vacancies as well as positions for teachers in official language schools, music and scenic-arts teachers, and professors at technical colleges, as well as procedures for acquiring new specialities, respectively:

[...] se declara contraria a derecho cualquier interpretación de las Bases a las que se ha hecho referencia, que conduzca al resultado de considerar que los aspirantes en posesión de la titulación de Licenciatura en Filología Catalana, u otros homologados a la misma, vienen obligados a someterse a la prueba obligatoria y eliminatoria de valenciano, debiendo entenderse, por el contrario, en las mismas condiciones que los que estén en posesión de las titulaciones certificados o diplomas que se enumeran en los anexos VII y X de las respectivas convocatorias.



Acadèmia Valenciana de la Llengua

Monestir de Sant Miquel dels Reis
Avinguda de la Constitució, 284
46019 València
Tel.: 96 387 40 23
Fax: 96 387 40 36
avl@gva.es
www.avl.gva.es